

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ УПРАВЛІННЯ ТРАНСАКЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СПЕЦИФІЧНИХ ФУНКЦІЙ

Ефективність функціонування вітчизняних підприємств залежить від оцінки та аналізу впливу різноманітних економічних чинників на результати фінансово-господарської діяльності. Одними з основних об'єктів управління на будь-якому підприємстві є витрати, і враховуючи сучасні умови господарювання вагоме місце посідають саме трансакційні. Виникають трансакційні витрати на різних етапах та впродовж всієї господарської діяльності, є різноманітними і специфічними. Головною метою управління трансакційними витратами є їх оптимізація, яка досягається шляхом удосконалення ефективності процесу управління та реалізації основних функцій управління. Функції управління трансакційними витратами слід розглядати через призму загальних функцій менеджменту із застосуванням специфічних для витрат: прогнозування, нормування, калькулювання, облік, аналіз тощо. Здійснюючи оцінку якості реалізації функцій в процесі управління, слід сформулювати та чітко визначити основні завдання, які необхідно вирішити щоб забезпечити оптимальний рівень трансакційних витрат, своєчасно розробити заходи і за потреби усунути недоліки шляхом прийняття відповідних управлінських рішень. Основні завдання щодо управління трансакційними витратами шляхом реалізації специфічних функцій, притаманних управлінню саме витратами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**Основні завдання в управлінні трансакційними витратами
в процесі реалізації специфічних функцій**

Функції управління витратами	Основні завдання щодо управління трансакційними витратами
1	2
Прогнозування	прогнозування планових параметрів, які визначатимуть результативність господарської діяльності; аналіз ретроспективних даних, тенденцій їхньої зміни для прогнозування фінансово-господарської діяльності підприємства на майбутній звітний період;
Планування	збір, обробка, інтерпретація управлінської інформації; аналіз впливу чинників зовнішнього та внутрішнього підприємницького середовища на величину трансакційних витрат; планування та визначення економічного обґрунтованої величини та складу трансакційних витрат на плановий період; складання бюджетів та поточних планів трансакційних витрат;
Організування	формування організаційного механізму управління трансакційними витратами; розподіл повноважень, визначення відповідальних осіб щодо здійснення трансакційних витрат на різних рівнях управління; удосконалення інформаційної бази та системи управління загалом з метою прийняття стратегічних, тактичних та оперативних управлінських рішень;
Нормування	визначення та встановлення обґрунтованих нормативів щодо складу трансакційних витрат в операційній діяльності підприємства; визначення чинників (зовнішніх, внутрішніх) впливу на виробничу та господарську діяльність підприємства;
Калькулювання	обґрунтування розрахунків витрат пов'язаних з виготовленням продукції (робіт, послуг); аналіз витрат з визначенням чинників впливу на відхилення; розроблення заходів щодо усунення відхилень;

1	2
Облік	накопичення та узагальнення інформації (бухгалтерська, фінансова, статистична, податкова, управлінська звітність підприємства, інша звітність відділів, центрів відповідальності тощо); контроль трансакційних витрат з метою визначення їхньої доцільності;
Аналізування	визначення ефективності використання ресурсів визначення чинників впливу (зовнішніх і внутрішніх) на склад і величину трансакційних витрат; виявлення резервів зниження витрат, причини перевитрат; дослідження інформації для прийняття управлінських рішень щодо планування трансакційних витрат;
Мотивування	пошук та застосування методів зниження витрат; спонукання працівників до оптимізації чи дотримання встановленого рівня витрат; створення та удосконалення існуючої системи заходів (спонукальних мотивів) спрямованих на матеріальне стимулювання праці працівників; зацікавленість працівників у здійсненні трудової діяльності;
Контролювання	аналіз встановлених нормативів на відповідність та умов дотримання; виявлення відхилень фактичних від запланованих показників визначення умов дотримання нормативів або їхньої зміни; контроль витрат на початковому, в процесі та на кінцевому етапах;
Регулювання	визначення та усунення відхилень виявлених на етапі контролю шляхом впровадження відповідних заходів; своєчасне регулювання витрат, виправлення помилок задля досягнення запланованих показників та результатів;
Координування	узгодження взаємовідносин між окремими центрами відповідальності на різних рівнях управління із зовнішнім щодо підприємства середовищем;

Процес управління господарською діяльністю підприємства зазвичай неможливий без виникнення трансакційних витрат, а одним з напрямів його удосконалення та забезпечення ефективності результативних показників є реалізація специфічних функцій управління витратами. Визначення основних завдань в процесі реалізації кожної з функцій дасть змогу перетворити вхідні ресурси (фінансові, матеріальні, інформаційні, трудові), використовувані технології, інновації в кінцевий результат – оптимізовані трансакційні витрати підприємства.

1. Партин Г.О. Системно-орієнтоване управління витратами промислового підприємства: монографія / Г.О. Партин, А.І. Ясінська. – Л.: ЗУКЦ, ПП НВФ “Біарп” 2011. – 200 с. 2. Ясінська А.І. Управлінський аспект трансакційних витрат підприємства / А.І. Ясінська // Збірник тез доповідей міжн. наук.-практ. конф. [Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та управління в Україні та світі], (Полтава, 14 листопада 2017 р.).- Полтава: ЦФЕНД, 2017. – С. 150-151.